

T. C.

İSTANBUL

1. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2012/778

KARAR NO : 2013/1084

DAVACILAR : 1- TMMOB PEYZAJ MİMARLARI ODASI(İSTANBUL ŞUBESİ)

2- TMMOB MİMARLAR ODASI(İSTANBUL BÜYÜKKENT ŞUBESİ)

3- TMMOB ŞEHİR PLANCILARI ODASI(İSTANBUL ŞUBESİ)

İVEKİLLERİ : AV. ŞERAFETTİN CAN ATALAY

Kemankeş Cad. No: 31 Fatih/İSTANBUL

DAVALI : 1- İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI/Fatih/İSTANBUL

İVEKİLİ : AV. ŞUĞLE KINIK (AYNI YERDE)

DAVALI : 2- KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI/ANKARA

HUKUK MÜŞAVİRİ : AYDAN KIZILARSLAN (AYNI YERDE)

DAVANIN ÖZETİ : Davacılar tarafından; 17.01.2012 tarihinde onaylanan "Beyoğlu İlçesi, Taksim Meydanı yayalaştırma projesine ilişkin" 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Plan ve 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı Uygulama İmar Plan değişikliklerinin; Bölgenin tarihsel kimliğine zarar vereceği, trafik yoğunluğuna yol açacağı, sosyal donatı alanlarının zarar göreceği, koruma kurulu kararlarının göz ardı edildiği, 1943 yılında yapılan Taksim Gezi Parkının bir kültür varlığı olarak özgün değerleriyle tescil edilmesi gerekirken dava konusu plan değişikliğiyle yok edildiği, şehircilik ilkeleri, koruma ve planlama esasları ve kamu yararı yönünden hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istenilmektedir.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI SAVUNMA ÖZETİ : Dava konusu plan tadilatlarıyla; taksim Meydanının meydan vasfının özellikle yaya kullanımının güçlendirilmesine yönelik olmasının dikkate alındığı, Söz konusu yayalaştırma projesine ilişkin İstanbul II Numaralı Kültür Varlıkları Koruma Bölge Müdürlüğüne iletilmiş herhangi bir avan proje vs. bulunmadığı, kurul kararıyla sadece plan tadilatlarının onaylandığı, Bakanlıkları tarafından tesis edilen işlemlerin yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden hukuka uygun olduğu ileri sürülerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI SAVUNMA ÖZETİ : Usul yönünden davacı kuruluşların bu davayı açmakta menfaat yokluğu sebebiyle ehliyetlerinin bulunmadığı, esas yönünden Taksim Meydanının kentin en önemli çekim merkezlerinden biri olduğu, bölgede mevcut kültürel ve sosyal mekanlara talebin büyük olduğu, yayalaştırma projesi ile bu taleplerin yoğunluk yaratmadan karşılanacağı, dava konusu planların imar ve koruma mevzuatına, planlama tekniklerine, şehircilik ilkelerine ve kamu yararına uygun olduğu ileri sürülerek davanın usul ve esas yönünden reddi gerektiği savunulmaktadır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren İstanbul 1.İdare Mahkemesi 'nce dava dosyasının tekemmül ettiği görüldüğünden yürütmenin durdurulması istemi hakkında karar verilmesine gerek görülmiyerek davanın esası hakkında gereği görüldü:

Dava, 17.01.2012 tarihinde onaylanan "Beyoğlu İlçesi, Taksim Meydanı yayalaştırma projesine ilişkin" 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planın ve 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı Uygulama İmar Plan değişikliklerinin iptali istemiyle açılmıştır.

Davalı İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığının davacı tarafın menfaat yokluğu sebebiyle davada ehliyetinin bulunmadığı yönündeki itirazı yerinde görülmeyerek işin esasına geçildi.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 3.maddesinde Koruma Amaçlı İmar Planı; bu Kanun uyarınca belirlenen sit alanlarında, alanın etkileşim-geçiş sahasını da göz önünde bulundurarak, kültür ve tabiat varlıklarının sürdürülebilirlik ilkesi

doğrultusunda korunması amacıyla arkeolojik, tarihi, doğal, mimarî, demografik, kültürel, sosyo-ekonomik, mülkiyet ve yapılaşma verilerini içeren alan araştırmasına dayalı olarak; hali hazır haritalar üzerine, koruma alanı içinde yaşayan hane halkları ve faaliyet gösteren iş yerlerinin sosyal ve ekonomik yapılarını iyileştiren, istihdam ve katma değer yaratan stratejileri, koruma esasları ve kullanma şartları ile yapılaşma sınırlamalarını, sağlıklaştırma, yenileme alan ve projelerini, uygulama etap ve programlarını, açık alan sistemini, yaya dolaşımı ve taşıt ulaşımını, alt yapı tesislerinin tasarım esasları, yoğunluklar ve parsel tasarımlarını, yerel sahiplilik, uygulamanın finansmanı ilkeleri uyarınca katılımcı alan yönetimi modellerini de içerecek şekilde hazırlanan, hedefler, araçlar, stratejiler ile plânlama kararları, tutumları, plân notları ve açıklama raporu ile bir bütün olan nazım ve uygulama imar plânlarının gerektirdiği ölçekteki plânlar olarak tanımlanmıştır.

Aynı Yasanın 17.maddesinin 5. Fıkrasında; " İlgili idareler, koruma amaçlı imar planını en geç iki ay içinde görüşür ve varsa değişmesini istediği hususları koruma bölge kuruluna bildirir. Koruma bölge kurulunda bu hususlar değerlendirilir ve kurul tarafından uygun görülen haliyle planlar ilgili idarelere onaylanmak üzere gönderilir. Planlar koruma bölge kurulunun uygun gördüğü şekliyle ilgili idarelerce altmış gün içinde onaylanmak zorundadır. Bu süre içinde görüşülmeyen ya da onaylanmayan planlar kesinleşerek yürürlüğe girer. Koruma amaçlı imar planının yürürlüğe girmesiyle geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları ayrıca karar almaya gerek kalmadan ortadan kalkar." 10.fıkrasında ise "Koruma amaçlı imar planları ve çevre düzenleme projelerinin hazırlanması, gösterimi, uygulanması, denetimi, koruma amaçlı imar planı değişiklikleri, plan müellifleri ile planlama ekibinin niteliği ve yeterliliği ile görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esaslar, Bakanlıkça hazırlanan yönetmelikle belirlenir." denilmektedir.

2863 sayılı Yasaya dayalı olarak çıkartılan Koruma Amaçlı İmar Planları Ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulaması, Denetimi Ve Müelliflerine İlişkin Usul Ve Esaslara Ait Yönetmeliğin 1. Maddesinde; Bu Yönetmeliğin amacı, koruma amaçlı imar planlarının ve çevre düzenleme projelerinin hazırlanması, yapım esasları, gösterimi, onaylanması, uygulaması, denetimi ve bu plan ve projeleri hazırlayacak müelliflerin nitelikleri ile görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esasları belirlemektir." kuralı getirilmiş, 4.maddesinde Koruma Amaçlı Plan Değişikliğinin; Koruma amaçlı imar planı ana kararlarını, sürekliliğini, bütünlüğünü, teknik altyapı ve sosyal donatı dengesini bozmayacak nitelikte, bilimsel, nesnel ve teknik gerekçelere dayanan, sınırlı büyüklükteki bir alan için arazi kullanım kararını veya plan notunu değiştiren, kamu yararının, arkeolojik, tarihi, kültürel ve doğal değerlerin korunmasının zorunlu kılması halinde yapılan plan düzenlemelerini ifade edeceği belirtilmiştir.

Söz konusu Yönetmeliğin Plan Hazırlama başlıklı 6.maddesinin f.bendine; "Plan hazırlama süreci içerisinde idarelerce plan yapılacak alanda ilgili meslek odaları, sivil toplum kuruluşları, üniversitelerin ilgili bölümleri, koruma alanı içinde yaşayan hane halkları ve faaliyet gösteren işyeri sahipleri ve etkilenen hemşerilerin katılımı ile plan kararlarının oluşturulmasından önce sorunlar, olanaklar, vizyon, hedefler, araçlar, stratejilerin oluşturulması üzerine ve taslak planın oluşturulmasından sonra taslak planın görüşülerek koruma bölge kuruluna sunulacak son şeklini alması için asgari iki toplantı düzenlenir. Bu toplantıların halka duyurusu idarece köyler ve belde belediyelerinde mahalli anonslar ve ilan panoları ile, büyükşehir olmayan belediyelerde mahalli anonslar, ilan panoları ve yerel yazılı yayın kuruluşları aracılığıyla, büyükşehir belediyelerinde ise koruma alanında mahalli anonslar, ilan panoları, yerel yazılı ve görsel medya kuruluşları aracılığıyla yapılır. Ayrıca bu toplantılar ilgili meslek odalarına, üniversitelerin ilgili bölümlerine ve sivil toplum kuruluşlarına idarece toplantılardan onbeş gün önce toplantılara ait dokümanlar ve gündem yazılı olarak da bildirilir. Bu toplantılarda dile getirilen görüşler toplantıya katılan ilgili kurum, kuruluş ve kişilerce ayrıca yazılı olarak idarelere sunulur. Bu görüşlerin belirtildiği tutanaklar

koruma bölge kuruluna sunulmak üzere koruma bölge kurulu müdürlüğüne iletilir. Müdürlük bu tutanakları arşivleyip, saklamakla sorumludur. "kuralına yer verilmiştir.

Aynı Yönetmeliğin 28.maddesinde; "Bu Yönetmelikte yer almayan hususlar hakkında 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu ve ilgili mevzuat hükümleri geçerlidir." hükmü yer almaktadır.

3194 sayılı İmar Kanununa dayalı olarak çıkarılan Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmeliğin 3. Maddesinde; Plan Değişikliği; "Plan ana kararlarını, sürekliliğini, bütünlüğünü, teknik ve sosyal donatı dengesini bozmayacak nitelikte, bilimsel, nesnel ve teknik gerekçelere dayanan, kamu yararının zorunlu kılması halinde yapılan plan düzenlemeleri. " Sosyal alt yapı ; "Sağlıklı bir çevre meydana getirmek amacı ile yapılması gereken eğitim, sağlık, dini, kültürel ve idari yapılar ile park, çocuk bahçeleri gibi yeşil alanlara verilen genel isim." Aktif Yeşil alan: Park, çocuk bahçesi ve oyun alanları olarak ayrılan saha." olarak tanımlanmıştır.

Anılan Yönetmeliğin İmar Planı Değişikliklerinde Uyulması Gereken Esaslar başlıklı 27.maddesinde; İmar planlarında bulunan sosyal ve teknik alt yapı alanlarının kaldırılması, küçültülmesi veya yerinin değiştirilmesine dair plan değişiklikleri zorunluluk olmadıkça yapılmayacağı İmar planındaki bir sosyal ve teknik alt yapı alanının kaldırılabilmesi ancak bu tesisin hizmet götürdüğü bölge içinde eşdeğer yeni bir alanın ayrılması suretiyle yapılabileceği kurala bağlanmıştır.

İmar planları ülke, bölge ve kent verilerine göre kentsel işlevler arasında var olan ya da sağlanabilecek olanaklar ölçüsünde en iyi çözüm yollarını bulmak, belde halkının iyi yaşama düzeni ve koşulları sağlamak amacıyla kentin kendine özgü, yaşayış biçimi ve karakteri, nüfus planı ve yapı ilişkileri, yörenin gerek çevresiyle ve gerekse çeşitli alanları arasında olan bağlantıları , halkın sosyal ve kültürel gereksinimleri , güvenlik ve sağlığı ile ilgili konular gözönüne alınarak hazırlanır ve koşulların zorunlu kıldığı biçim ve zamanda mevzuatta öngörülen yöntemlerle değiştirilebilir.

İmar Planlarının, planlanan yörenin bugünkü durumunun, olanaklarının ve ilerdeki gelişmesinin gerçeğe en yakın şekilde saptanabilmesi için coğrafi veriler, beldenin kullanışı, donatımı ve mali bilgiler gibi konularda yapılacak araştıma ve anket çalışmaları sonucu elde edilecek bilgiler ışığında, çeşitli kentsel işlevler arasında var olan ya da sağlanabilecek olanaklar ölçüsünde en iyi çözüm yollarını bulmak belde halkına iyi yaşama düzeni ve koşulları sağlamak amacıyla kentin kendine özgü yaşayış biçimi ve karakteri, nüfus alan ve yapı ilişkileri, yörenin gerek çevresiyle ve gerekse çeşitli alanları arasında olan bağlantıları ,halkın sosyal ve kültürel gereksinimleri, güvenlik ve sağlığı ile ilgili konular gözönüne alınarak hazırlanması gerekmektedir.

Anılan ölçütlere göre hazırlanan imar planları zamanla planlanan alandaki koşulların zorunlu kıldığı biçimde ve yasada öngörülen yöntemlere uygun olarak değiştirilir. Sosyal ve teknik altyapı alanlarının kaldırması yönünde yapılan plan değişikliklerinin amaç yönünden yargısal denetimi bu değişikliği zorunlu kılan nedenlerin irdelenmesi yoluyla yapılacaktır. Bu irdelenmeden sonra sadece plan değişikliği yapılan alanın değil, plan bütünlüğü gözününde bulundurularak planlanan yörenin tümünün çevre, ulaşım , trafik gibi ilişkilerinin kapsamlı bir biçimde ele alınarak,kamu yararına uyarlık bulunup bulunmadığının araştırılması gerekmektedir.

Dava dosyasının incelenmesinden, İstanbul'un en önemli meydanı olan "Taksim Meydanı" Yayalaştırma Projesi 21.05.2009 onanlı 1/5000 ve 21.12.2010 onanlı 1/1000 ölçekli Kentsel Sit Alanı Koruma Amaçlı Nazım ve Uygulama İmar Planlarında , Meydan "Taksim Meydanı","Yaya Yolları", "Yollar", "Park Alanı", "Taksim Gezi Parkı" olarak planlandığı, ayrıca proje alanı içinden "Metro Hattı " "Finiküler Hattı"nın geçtiği, 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planında, proje alanı içinde "Taksim Cumhuriyet Anıtı" tescilli anıt eserler taramasının yer aldığı yukarıda metni yer alan Koruma Amaçlı İmar Planlarının ve

Projelerin Hazırlanması Usul ve Esaslarına Dair Yönetmeliğin 6/f maddesi gereğince 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı tadilatı için teklif ve görüşleri alınan Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Koordinasyon Müdürlüğü ve Proje Mülifince; Taksim Meydanı ve çevresinde parçalı şekilde yaya alanlarının bulunduğu , yaya alanlarının birbirine kesintisiz bağlantılarının bulunmadığı, İstiklal Caddesine yaya erişiminin ancak sinyalizasyon kavşakları ile sağlandığı, proje kapsamında Tarlabası Bulvarı- Cumhuriyet Bulvarı araç trafiği, Atatürk Kültür Merkezi Önü ve Taksim Anıtı çevresinde bulunan araç yollarının yer altına alınması, bahsi geçen alanların yayalara bırakılacağı, Oteller Bölgesi olarak anılan bölgenin İstiklal Caddesine erişiminin trafik kesişmesiz olacağı, yapılması planlanan proje ile tüm bu alanların birleştirileceği, toplamda 98.000-m²'lik yayalaştırılmış bir alan elde edileceği, Araç Alt Geçitleri Tarlabası Bulvarı istikametinde mevcut bulunan otoparkından başlayacağı ve Cumhuriyet Caddesi-Asker Ocağı kesişimine kadar devam edeceği, Gümüşsuyu İstikametinde Atatürk Kültür Merkezinden başlayacağı, Sıraselviler Caddesi istikametinde ise İstiklal Caddesi kesişiminden itibaren araç trafiğinin yer altına alınacağı, bölgedeki binalara hizmet götürebilmek amacıyla günün belli saatlerinde açık olacak servis yollarının dizayn edileceği, Taksim Meydanında durak yapan 38 adet otobüs hattının ve 16 adet Taksimden transit geçen hatlar ile son istasyonları Taksim olan hatlar için Atatürk Kültür Merkezi OtoParkı altında bulunan ve mevcut hareket amirliği olarak kullanılan alan ile Cumhuriyet Müzesi arkasındaki Taksim Açık Araç Otoparkının toplu taşıma araçları için tahsis edileceği, ayrıca Haliç Metro Geçişi ve Marmaray ile son durakları Taksim olan birçok hattın kaldırılmasının sağlanacağı hususların da görüş bildirdiği,

Bu görüş ve yayalaştırma projesi doğrultusunda 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7/c maddesi gereğince bölgeye ilişkin 1/5000 ve 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım ve Uygulama İmar Planlarında Ulaşım Planlama Müdürlüğünce hazırlanan tadilat teklifinin Büyükşehir Belediye Meclisinin 16.09.2011 gün ve 2111 sayılı kararıyla kabul edilerek 2863, 3386, ve 5226 sayılı Yasalar gereği incelenmek ve görüş bildirmek üzere İstanbul 2 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'na sunulduğu, anılan kurulun 04.01.2012 gün ve 165 sayılı kararında, plan tadilatının bölgenin yoğun taşıt kullanımından arındırılarak meydan vasfının özellikle yaya kullanımını güçlendirilmesine yönelik olduğunun anlaşıldığı, bu yöndeki kurula sunulan plan tadilatı teklifinin yürürlükteki imar planındaki meydan yayalaştırma kararlarına uygun olduğu, plan tadilat teklifinin 2863 sayılı Yasa kapsamında Kültür Varlığı açısından sakıncasının olmadığı yönünde görüş belirtildikten sonra 17.01.2012 tarihinde İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nca onaylanıp ilan edildiği, plan paftalarında ise, plan onama sınırı içindeki alanın Meydan Alanı ve Taşıtyolu olduğu, Meydan alanı, Taksim Meydanı ile Gezi Parkı ve yakın çevrelerinden oluştuğu, uygulamanın İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile K.V.K.B Kurulu'nca onaylanacak kentsel tasarım projesi doğrultusunda yapılacağı, 09.02.2011 gün ve 4225 sayılı II. No'lu Kültür ve Tabiat Varlıklarının Koruma Bölge Kurulu kararıyla korunması gerekli Kültür Varlığı olarak tescil edilen "Taksim Kışlası" Kentsel Tasarım Projesi ile bir bütünlük içinde değerlendirileceği , uygulama aşamasında K.V.K.B Kurulu görüşü ile diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarının görüşünün alınacağı, Jeolojik ve Jeoteknik etüt raporlar doğrultusunda uygulama yapılacağı, açıklanmayan hususlarda meri imar planı şartlarının geçerli olacağı plan notlarında belirtildiği,

Öte yandan, Galata Derneği, Asmalımescit Çevre ve Eğlence Kültür Derneği, Ayaspaşa Çevre ve Güzelleştirme ve Yaşatma Derneği, Cahingir Güzelleştirme Derneği, Prof.Dr. Gülşen Özaydın, Bizim Avr. Europa Nostra Derneği, (Taksim Platformu) adı altında 2012 yılında çeşitli tarihlerdeki başvurularıyla Taksim Gezi Parkının Kamusal Alan, Simgesel Mekan, Kentsel Açık Alan, nitelikli bir açık alan, tarihsel ve estetik mekan, anı mekanı, kent ve çevre kimliğine katkıda bulunma özelliklerine sahip olduğu ifade edilerek Kültür Varlığı olarak tescil edilen "Taksim Kışlası" hakkındaki 09.02.2011 tarihli ve 4225 sayılı Koruma

Kurulu Kararının ve Taksim Meydanı ve Çevresi için hazırlanan yayalaştırma projesiyle ilgili 04.01.2012 gün ve 165 sayılı kurul kararının yeniden değerlendirilmesinin istenilmesi üzerine konu hakkında Koruma Kurul Müdürlüğü'nce hazırlanan 20.03.2012 tarihli raporun kurula sunulması sonucu İstanbul II, Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarının Koruma Kurulunun 04.04.2012 günlü ve 350 sayılı kararında "Taksim Gezi Parkının Korunması gerekli Kültür Varlığı olarak tescil edilmesine yönelik talebin bu parkın üzerinde peysaj düzenlemesi ve yetişkin ağaç dokusu bulunmasından dolayı 648 sayılı Kanun Hükmünde Kararname gereği ilgili Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunca değerlendirilmesi gerektiği, Taksim Meydanı Yayalaştırma Projesine ait 1/5000 ve 1/1000 ölçekli planlara ilişkin alınan 04.01.2012 gün ve 165 sayılı kararı ile Taksim Kışlasına ait alınan 09.02.2011 gün ve 4225 sayılı kararların geçerli olduğu" görüşüne yer verildiği,

Taksim Meydanı ve Çevresine İlişkin Yayalaştırma Projesi kapsamında düzenlenen Taksim Meydanı Düzenleme İnşaat Uygulama Projesinin Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Daire Başkanlığı'ca 31.07.2012 gün ve 148928 sayılı yazısı ile uygulama paftalarının gönderilerek değerlendirilmesinin istenilmesi üzerine 10.10.2012 gün ve 758 sayılı İstanbul II. No'lu K.V.K.B Kurul Kararında, Beyoğlu Kentsel Sit Alanı içerisinde kalan Taksim Meydanı ve Çevresine İlişkin Kurula iletilen Taksim Meydanı Yayalaştırma Projesi ile ulaşım akışını düzenlemeyi hedefleyen Gümüşsuyu Caddesi, Mete Caddesi, Sıraselviler Caddesine dalış tünellerinin iptal edilerek trafik akışının zemin düzleminde sağlayan öneri doğrultusunda meri koruma amaçlı imar planlarının revize edilmesine, aynı projede önerilen Cumhuriyet Caddesi-Tarlabası Caddesi arasındaki yoğun trafik akışını zemin altına Alan Ulaşım Projesinin 2863 sayılı Yasa hükümleri açısından sakıncasının olmadığına, uygulamanın İstanbul Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü denetiminde yapılmasına, uygulama kapsamında etkilenen yetişkin ağaçlara yönelik Tabiat Varlıkları Koruma Bölge Komisyonunun görüşünün alınmasının uygun olacağını ifade edildiği,

Davacılar dava dilekçesinde, dava konusu plan değişikliklerinin 2863 sayılı Yasa ve Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı ve Projesinin Hazırlanması, Uygulanması, Müelliflerine İlişkin Yönetmeliğin 6. ve 7. maddelerine aykırı olduğunu, Taksim Meydanının tarihi çevresi, kültürel mirası, sosyal, kültürel, ekonomik yapısı ve fiziksel koşulları gözönüne alınmadan, komşu yapı ve sokak dokusu gözetilmeden, gerekli etüd çalışmaları yapılmadan yer altı araç geçişleri ve yeşil alanları yapılaşmaya açan plan kararlarının getirildiğini, bölgenin tek yeşil alanı olan Gezi Parkının yapılaşmaya açıldığını, araç tünellerinin inşası ile ortaya çıkacak istinat duvarları nedeniyle bölgenin yaya geçişinin engelleneceğini ve donatı dengesinin bozulacağını, plan ile getirilen araç tünellerinin ve bu tüneller sonrasında ortaya çıkacak olan yoğun araç trafiğinin bölgeyi olumsuz etkileyeceğini, dalış tünellerinin değişik sorunlar yaratacağını, Taksim Meydanına komşu alanlarda ve Beyoğlu Bölgesinde dolaylı bir trafik artışının yaşanacağını, yeni bir kavşak alanı üretilmesi yerine mevcut toplu taşıma sisteminin güçlendirilmesi gerektiğini, lastik tekerlekli araç ulaşımı artırılarak yaya ulaşımı ve turistik faaliyetlerin olumsuz etileneceğini, dalış tünellerinin üst ölçekli planlarda öngörülmediğini, arazi kullanım kararlarının, ulaşım ve alt yapı sistemlerine etki edeceğini, analitik etüd çalışmalarının gerçekleştirilemediğini, 12.03.2010 gün ve 12665 sayılı Koruma Kurul Kararının hiçe sayıldığını, 1943 yılında Henri Prost tarafından yapılan Taksim Gezi Parkının bir kültür varlığı olarak özgün değerleriyle tescil edilmesi gerekirken dava konusu plan değişikliği ile kaldırılmasının koruma ilkelerine, şehircilik esaslarına ve kamu yararına aykırı olduğu öne sürülerek 1/5000 ve 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı Plan Tadilatlarının iptali talebiyle davanın açıldığı görülmektedir.

Bu itibarla davacıların öne sürdükleri bu iddialarıyla birlikte dava konusu Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı ve Uygulama İmar Planı tadilatlarının şehircilik ilkelerine, planlama tekniklerine, kamu yararına ve koruma kurulu ilkelerine uygun olup olmadığının Teknik nitelik arz etmesi nedeniyle mahkememizce mahallinde keşif ve bilirkişi

incelemesi yaptırılmasına karar verilmiş olup mahallinde gerçekleştirilen keşif ve bilirkişi incelemesi sonucunda hazırlanan ve ayrıntıları dosyada mevcut olan 07.05.2013 tarihli bilirkişi raporunda özetle;"..... 21.05.2009 onanlı 1/5000 ölçekli Beyoğlu Kentsel Sit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı ve buna bağlı olarak hazırlanan 21.12.2010 tarihli Kentsel Sit Alanı Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı bulunduğu ve bu planlar sonrasında ilgili İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanan ve aynı anda onaylanan 1/5000 ve 1/1000 ölçekli Taksim Yayalaştırma projesi adı ile hazırlanan Taksim Meydanı ve Taksim Gezi Parkını da içine alan bir koruma amaçlı Nazım ve Uygulama İmar planı tadilatı yapıldığı,

Konu özellikle koruma mevzuatı açısından incelendiğinde Taksim gibi önemli İstanbul Metropolünün buluşma noktası konumunda bulunan bu bölge ile ilgili İstanbul I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 12.03.2001 tarih ve 12665 sayılı kararında, Taksim Cumhuriyet alanı, Beyoğlu Yakasında İstiklal Caddesinin bitiminde İstiklal sözcüğünün Cumhuriyet Anıtı'yla vurgulandığı bir perestij mekanı, referans noktası olduğundan, aynı zamanda Cumhuriyet Döneminin anıtlarının güzelleştirilmesi ve kentsel yaşamın günün akımlarına göre düzenlenmiş çevrelerde geliştirilmesi amacıyla gerçekleştirilen bayındırlık hareketlerinin İstanbul'daki örneği olan meydanın, İstanbul'un ve Türkiye'nin bu özelliği ile korunması gereken önemli bir mekan olduğuna ve burada yapılacak her türlü çalışmanın bu ana fikir esasında kurulması gerektiği;

Taksim Cumhuriyet anıtı törensel, kültürel vb. etkinliklerin yapıldığı ayrıca gezinti amacıyla kullanılan, odak noktası olan dairesel bir kavşağın merkezinde ve meydana eklenen Cumhuriyet Caddesi ile Dikdörtgen tören alanının kesistiği noktada Cumhuriyet anıtı yer alan ve batısında Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek kurulunun 08.01.1958 gün ve 871 sayılı kararı ile tescilli Su Maksemi ve Havuzu, doğusunda Anıtlar Kurulunun 06.01.1999 gün ve 10521 sayılı kararında ise tescilli Atatürk Kültür Merkezi, Kuzeyinde İnönü Gezisi ile birlikte tanımlanan mekan olduğu Anlamı, İşlevi ve Mekan tanımı Taksim Cumhuriyet Alanının anılan nitelikleri ile korunması gerektiği,

Taksim Cumhuriyet Alanı için önerilen Kentsel Tasarım Projesinin ise bu ana fikirler etrafında kullanılması gerektiği, yeni yapılanma ve işlevlerle yeni bir kimlik arayışında olduğu Taksimi transit trafik için bir geçit alanı aktarma noktası kabulüyle yapılan düzenleme önerisinin araç trafiğinin bu alanda yoğunlaştırılması Taksim Cumhuriyet Alanının korunması fikriyle çelişen bir yaklaşım olduğu, bu nedenle karayolu tüneli, dört katlı ulaşım kavşağı odağı, yaklaşma rampaları, sit alanında kentin belli bir tarihi gelişme dönemini temsil eden parçalarında ve anıt yapılar ile tescilli yapıları çevre ilişkilerinde tahribata ve kimlik bozulmasına yol açacağından iletilen projenin alternatiflerinin uygun bulunmadığına, Halihazır durumda da bu nitelikleri bozan şehir içi otobüs ulaşım odağı olması, gürültü ve görüntü kirliliği yaratan ve her türlü sağlıksız kullanımın ve bunlarla ilgili kent mobilyaları ve geçici yapılanmalardan meydanın arındırılması gerektiğinin ilgili belediyeye bildirilmesine aynı kurul kararında belirtildiği,

Transit Araç trafiğinin çözümünün noktasal yaklaşımlarla değil kent ölçeğinde, 1/25.000 ölçekte başlatılarak ve farklı ulaşım türlerinin entegrasyonu sağlanarak çözümlenmesi gerektiğinin bir planlama yaklaşımı olarak ilgili Belediyeye bildirilmesine, Taksim Cumhuriyet Alanı'nda karayolu tüneli, otobüs terminali dört katlı rundo kavşak, yaklaşma rampaları vb. gibi sit alanında tahribata ve kimlik bozulmasına yol açacak yapısal değişikliklerin yapılamayacağına yine aynı kurul kararında ifade edildiği,

Meydanın canlılığının sağlanması için gerekli işlevlerin (Kültür, turizm eğlence vb.) Cumhuriyet Meydanının da yapılanma öngörülmeden meydan komşu alanlar çözümlenmesine Meydan tarihi kimliği ve niteliğini bozacak hiçbir yapılanma olamayacağına, tarihsel kimliği, gelişimi ve niteliği yukarda özetlenen Taksim Cumhuriyet alanının tüm bu özellik ve nitelikleri ile korunması gerektiği yine bu kurul kararında bildirildiği,

Bu karar ile 21.05.2009 onanlı 1/5000 ve 21.12.2010 onanlı 1/1000 ölçekli Beyoğlu Kentsel Sit Alanı Koruma amaçlı bütüncül planlarda buna uyulmuş olduğu halde, dava konusu plan tadilatlarında bu karara uyulmadığının görüldüğü,

Ayrıca 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Tadilatı ile 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı Uygulama İmar planı tadilatları **2863 ve 3386-5226** sayılı yasa gereği karar alınmak üzere Koruma Kuruluna iletildiği ve İstanbul II Numaralı Kültür Varlıklarının Koruma Bölge Kurulunun 04.01.2012 tarih ve 165 nolu kararı "...İstanbul İli, Beyoğlu İlçesi, Taksim Meydanı Yayalaştırma Projesine ait 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı tadilatı ve 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı tadilatının meydanın yoğun taşıt kullanımından arındırılarak meydan vasfının özellikle yaya kullanımının güçlendirilmesine yönelik olduğunun anlaşıldığına, bu yöndeki Kurula sunulan Plan tadilatı tekliflerinin yürürlükteki imar planındaki meydan yayalaştırma kararlarına uygun olduğunun görüldüğüne 2 ve 4 numaralı plan notlarında yer alan K ve T. K.K.B ibarelerinin 648 sayılı Kanun Hükmünde Kararname doğrultusunda düzeltilmesine iletilen 1/5000 ve 1/1000 plan tadilatı tekliflerinin 2863 sayılı yasa kapsamında Kültür Varlığı açısından sakınca olmadığına karar verildiğinin belirtildiği, dava konusu planların Koruma Amaçlı İmar Planları oldukları 2863 ve 3386-5226 sayılı yasalar ile söz konusu koruma kuruluna geniş yetki ve sorumluluklar verildiği ve Koruma Amaçlı Planların Müellifinden başlayıp nasıl ve ne şekilde olması gerektiğini açık bir şekilde tarif ettiği halde Koruma Kurulunun burada söz konusu planın sadece eski eser yönünden incelenmiş olduğu ve "söz konusu karar ile planların sadece Kültür varlığı açısından sakınca olmadığına karar vermiş olduğu ve bu hali ile planların 2863 sayılı yasa kapsamında onaylandığını belirten bir karar olmadığı, bu planlarında 2863 sayılı yasa kapsamında uygun olup olmadığının belirtilmediği,

Ayrıca plan onama süreci incelendiğinde önceki bütüncül Beyoğlu Kentsel Sit Alanı 21.12.2010 onanlı 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı İmar Uygulama Planlarında asıl sahibi olan İlçe belediyesinin görüş ve onaylanmasına yönelik meclis kararları olduğu halde dava konusu tadilat planlarında İlçe Belediyesinin görüş ve plan onamasına ait her hangi bir karar ve belgenin bulunmadığı,

Dava konusu planlara bakıldığında planların adının Taksim Yayalaştırma planları olduğu halde plan lejant ve Plan notlarında "1.Plan onama sınırı içindeki alan meydan alanı ve taşıt yoludur. Meydan alanı, Taksim Meydanı ile taksim gezi parkı ve yakın çevresidir. 2.Uygulama İBB ile ilgili K.V.K.B. Kurulunca onaylanacak kentsel Tasarım projesi doğrultusunda yapılacaktır. 09.02.2011 gün ve 4225 sayılı İstanbul II Nolu K.ve T.V.K.B. kurulu kararı ile korunması gerekli Kültür varlığı olarak tescil edilen "Taksim Kışlası" kentsel tasarım projesi ile bir bütünlük içerisinde değerlendirilebilecektir.4.Uygulama aşamasında ilgili K.V.K.B. Kurulu görüşü ile ilgili kamu kurum ve kuruluşların görüşleri alınacak ve bu görüşlere uygulayacağı, 5.Jeolojik ve Jeoteknik Etüt raporları doğrultusunda uygulama yapılacaktır. 6.Açıklanmayan hususlar meri imar planı şartları geçerlidir" dendiği;

Buna karşın İstanbul II Numaralı Kültür Varlıklarının Koruma Bölge Kurulunun 04.01.2012 tarih ve 165 nolu kararında.....İstanbul İli, Beyoğlu İlçesi, Taksim Meydanı Yayalaştırma Projesine ait 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı tadilatı ve 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı tadilatının meydanın yoğun taşıt kullanımından arındırılarak meydan vasfının özellikle yaya kullanımının güçlendirilmesine yönelik olduğunun anlaşıldığına, bu yöndeki Kurula sunulan Plan tadilatı tekliflerinin yürürlükteki imar planındaki meydan yayalaştırma kararlarına uygun olduğunun görüldüğüne 2 ve 4 numaralı plan notlarında yer alan K ve T. K.K.B. ibarelerinin 648 sayılı Kanun Hükmünde Kararname doğrultusunda düzeltilmesine iletilen 1/5000 ve 1/1000 plan tadilatı tekliflerinin 2863 sayılı yasa kapsamında Kültür Varlığı açısından sakınca olmadığına karar verildiği ve bu karar sonrasında söz konusu Tadilat Planları 17.01.2013 tarihinde İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığınca aynen onanarak askı süresi sonunda kesinleşmiştir

dendiği halde İlgili Belediyesi tarafından aynen onanan bu planda 2 ve 4 numaralı plan notlarının 648 sayılı Kanun Hükümünde kararname ile yetkinin Tabiat Varlıkları Koruma Kuruluna ait olduğu ve bu nedenle bu kuruldan her hangi bir kararın olmadığı ve yasa yönetmelik ve kanun hükmünde kararnameler kapsamında mutlaka bu kurulun onay ve kararının olması gerektiği,

Bu plan notlarında 3.Maddede "09.02.2011 gün 4225 sayılı İstanbul II Nolu K. ve T.V.K.B. kurulu kararı ile korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen "Taksim Kışlası" kentsel tasarım projesi ile bir bütünlük içerisinde değerlendirilebilecektir dendiği halde planlarda bununla ilgili her hangibir belirlemenin olmadığı, bir taraftan Taksim Kışlası olarak I grup eski eser tescili yapılırken bu plan kapsamı içerisinde bulunan Taksim Gezi Parkı olarak belirtilip bu yerle ilgili 648 sayılı Kanun Hükümünde kararname kapsamında Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu Kararına bağlanırken konunun Koruma Amaçlı İmar planları olması nedeniyle Tadilat planlarında bu konu ile ilgili her bir işlemin yapılmamış olduğu ve büyük belirsizlikler ifade ettiği ve 2863 sayılı yasa kapsamında söz konusu plan tadilatların Beyoğlu Kentsel Sit Alanı İçerisinde Koruma Amaçlı Plan tadilatı olması nedeniyle 2863 sayılı yasa kapsamında Koruma Amaçlı İmar Planı tarif ve usulüne uygun olmadığı,

Ayrıca Tadilat planlarına bakıldığında Taksim gibi önemli Kentsel Sit Alanı içerisinde bulunan bu mekanın çok yakınında tünel ağızların yer alması ve bu bölgelerde yaya ve taşıt trafiğinin ne olacağının çözümlenmemiş olması ve İstanbul Metropolitan kent bütünlüğü içerisinde önemli trafik akslarının yer aldığı bu bölgede bu mevzi planlama yaklaşımları ile çözümlenmesinin mümkün olmadığı ve makro ölçekte "Ulaşım Mastır Planı" kapsamında ele alınması gerekirken bu hususun göz ardı edildiğinin saptandığı,

Sonuç olarak; dava konusu Koruma Amaçlı imar planı değişikliklerinin çevre, kültürel ve doğal miras, sosyal kültürel ve ekonomik yapı, teknik altyapı, sosyal donatı, yapı ve sokak dokusu, mülkiyet yapısı, ulaşım, dolaşım sistemi, örgütlenme biçiminin şehircilik ilkeleri planlama ve koruma ilkelerine uygun olmadığı, dava konusu Koruma Amaçlı imar plan değişiklikleri; plan notlarında Taksim Gezi Parkı ile ilgili plan notları ve önceki kurul kararlarına atıflar bulunması nedeniyle bu kapsamda konuya bakıldığında, planlama alanındaki yeşil alanların ne şekilde etkileneceği plan notları ile planlama alanı açısından planlarda belirsizlik içerdiği,

Dava konusu Koruma Amaçlı İmar plan değişikliklerinin bölgedeki Trafik düzeni ve güvenliği açısından Taksim gibi önemli kavşak ve kesişme ve odak noktalarının bulunduğu bu bölgede bu mevzi plan tadilatları yerine makro düzeyde "Ulaşım Mastır Planı" kapsamında ele alınması gerektiği, plan onama sınırı içerisindeki bir alanın planlanmasının sonradan düzenlemek üzere ayrılmasının, plan bütünlüğüne plan kapsamında önemli bir odak noktası olması nedeniyle önemli etkisinin olacağı, bu yöntemin şehircilik ilkelerine ve planlama esasları çerçevesinde yer almadığından dava konusu, Koruma Amaçlı Tadilat İmar Planlarında şehircilik ilkeleri planlama ve koruma ilkelerine uygun olmadığı....."görüşüne yer verilmiştir.

Taraflara tebliğ edilen bilirkişi raporuna davalı idarelerce itiraz edilmişse de söz konusu itirazlar, raporu kusurlandıracak nitelikte görülmediğinden bilirkişi raporu Mahkememizce hükme esas alınabilecek nitelikte bulunmuştur.

Bakılan davada, dosyadaki bilgi ve belgeler, mahallinde yapılan keşif sırasında tespit edilen hususlar bilirkişi raporu birlikte değerlendirildiğinde;

Taksim Meydanı ve Çevresine ilişkin Yayalaştırma Projesinin, Taksim Meydanının yoğun taşıt kullanımından arındırılarak meydan vasfının özellikle yaya kullanımının güçlendirilmesinde ve araç yollarının yer altına alınmasında kamu yararı bulunduğunun kurul kararında açıkça belirtildiği ancak koruma amaçlı plan yapımında ve değişikliğinde 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun ve 648 sayılı Kanun Hükümünde

Kararname hükümlerine göre sit alanlarında Koruma Amaçlı İmar planı yapmak yaptırmak onaylamak, değiştirmek konusunda asli görevler Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu ile Tabiat Varlıkları Koruma Kuruluna verilmesine karşın Gezi Parkında yapıldığı dönemde dikilen ağaçlar ve diğer peyzaj özellikleri itibariyle Tabiat Varlıkları Koruma Komisyonuna herhangi bir başvuru yapıp görüş ve/veya onay alınmadığı, 21.12.2010 onaylı 1/1000 ölçekli Beyoğlu Kentsel Sit Alanı Koruma Amaçlı Planın Beyoğlu Belediye Başkanlığı'nca hazırlanmasına karşın plan değişikliği sırasında Beyoğlu Belediye Başkanlığından görüş yada onay alınmadığı, bu bölgedeki yaya ve taşıt trafiğinin İstanbul Metropolitan Kent Bütünlüğü içerisinde önemli trafik akslarının birlikteliği raporunda özellikle kurul kararlarında belirtildiği gibi; mevzii planlama yaklaşımlarla değil, makro ölçekte "Ulaşım Master Planı" ile çözümlenmesinin gerektiği, yukarıda sözü geçen yasa ve yönetmelik hükümleri gereği, plan hazırlama süresi içerisinde plan yapılacak alanla ilgili meslek odaları sivil toplum kuruluşları, Üniversiteler, koruma alanı içinde yaşayan hane halkları ile bu alanda faaliyet gösteren işyeri sahipleriyle etkilenen hemşerilerin katılımıyla görüşlerinin alındıktan sonra vizyon hedef ve startajların oluşturulması üzerine taslak planın koruma kuruluna sunulmasının gerektiği, ayrıca uzun yıllardır park kullanımına ayrılmış ve 21.05.2009 onanlı 1/5000 ve 21.12.2010 onanlı 1/1000 ölçekli Beyoğlu Sit Alanı Koruma Amaçlı Planlarında "Gezi Parkı" olarak ayrı kullanıma bırakılmış olan alanın kısa bir süre sonra bu fonksiyonunun değiştirilmesine ancak zorunluluk hallerde ve yakın bölgede eşdeğer bir alan ayrılması suretiyle yapılabileceği yasal mevzuat gereği olduğu halde bu değişikliğin zorunluluk sebeplerinin hukuken ortaya konulmadığı gibi çevrede eşdeğer bir alanında ayrılmadığının anlaşıldığı, yine plan onama sınırı içinde bir alanın "planlamasının" sonradan düzenlenmek üzere ayrılmasının plan kapsamında önemli bir eksiklik olması nedeniyle plan bütünlüğüne olumsuz etkilerinin olabileceği, ayrıca plan notlarında "Taksim Kışlası"yla ilgili hüküm olduğu halde dava konusu planlarda bununla ilgili bir belirlemenin yapılmadığından dava konusu Koruma Amaçlı İmar Planı değişikliklerinin şehircilik ilkeleriyle planlama tekniklerine uygun olmadığı sonucuna varılmıştır.

Diğer yandan, dava konusu Koruma Amaçlı İmar Planı tadilatlarına karşı dava açıldıktan sonra İstanbul Büyükşehir Belediyesince hazırlanan 31.07.2012 tarihli Taksim Meydanı Düzenleme İnşaat Uygulama Projesinin kurula iletilmesi üzerine 2 Numaralı K.V.K.B kurulunun 10.10.2012 gün ve 758 sayılı kararıyla, Taksim Meydanı Yayalaştırma Projesi ile ulaşım akışını düzenlemeyi hedefleyen İsmet İnönü (Gümüşsuyu) Caddesi, Sıraselviler Caddesi- Mete Caddesindeki dalış tünellerinin iptal edilerek trafik akışının zemin düzleminde sağlayan öneri doğrultusunda dava konusu planların revize edilmesine, aynı projede önerilen Tarlabası Caddesi ile Cumhuriyet Caddesindeki yoğun trafik akışını zemin altına alan ulaşım projesinin bu kısmının 2863 sayılı Yasa açısından sakıncasının olmadığını belirtilmesi karşısında dava konusu planların İsmet İnönü Caddesi-Mete Caddesi-Sıraselviler Caddesindeki dalış tünellerine ilişkin kısmının bu yönüyle koruma ilke ve kararlarına uygun olmadığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda 17.01.2012 tarihinde onaylanan "Beyoğlu İlçesi, Taksim Meydanı yayalaştırma projesine ilişkin" 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Plan ve 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı Uygulama İmar Plan değişikliklerinde şehircilik prensiplerine, koruma kurul kararı ilkeleriyle planlama esaslarına uygunluk bulunmadığı sonuç ve kanaatine varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu "Beyoğlu İlçesi, Taksim Meydanı yayalaştırma projesine ilişkin" 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Plan ve 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı Uygulama İmar Plan değişikliklerinin **iptaline**, aşağıda dökümü yapılan 3.614 , 75 TL yargılama gideri ile 660 ,00 TL avukatlık ücretinin davalı idareden alınarak davacı tarafa verilmesine, kullanılmayan 34 , 80 TL yürütmenin durdurulması harcının isteği halinde, artan posta avansının kararın kesinleşmesinden

sonra davacı tarafa iadesine, kararın tebliğini izleyen günden itibaren 30 gün içerisinde Danıştay temyiz yolu açık olmak üzere 06/06/2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Üye	Üye
İSMET	ERTAN	EBUBEKİR
TÜRKEL YEŞİLÖZ	ÖZGÜR	
27251	37908	11943 5